

Oifig an
Office of the

Stiúrtóra Ionchúiseamh Poiblí
Director of Public Prosecutions

Liudytojo dalyvavimas teisme

Įvadas

Daugeliui nukentėjusiųjų ir liudytojų dalyvavimas teisme gali kelti stresą. Jei turite duoti parodymus baudžiamosios bylos teismo posėdyje, tikimės, kad šis lankstinukas padės jums suprasti, kas vyksta teisme.

Šiame lankstiniuke mėginama atsakyti į dažniausiai mums užduodamus klausimus. Jame nėra nagrinėjamos visos galimos situacijos ir tai nėra juridinė konsultacija. Jei jums reikalinga juridinė konsultacija, kreipkitės į solisitorių (advokatą).

Taip pat turime lankstinuką „Valstybinių kaltinimų direktoriaus funkcijos“ (The Role of the DPP), kuriame suprantama kalba paaiškinta, kuo užsiima Valstybinių kaltinimų direktorius (VKD). Daugiau informacijos apie šio biuro darbą rasite mūsų leidinyje „Rekomendacijos kaltintojams“.

Dėl šių leidinių kopijų galite kreiptis į mūsų biurą (dar žr. 25 psl.). Jas galite skaityti mūsų tinklalapyje šiuo adresu: **www.dppireland.ie**. Be to, tinklalapyje yra aukoms ir liudininkams skirtas skyrius, kuris gali būti naudingas.

Atspausdintas šio lankstinuko kopijas galite gauti mūsų biure tiek airių, tiek anglų k. Kontaktinę informaciją rasite 25 psl.

Norėdami atsisiųsti lankstinuką viena iš toliau nurodytų kalbų, apsilankykite mūsų tinklalapyje **www.dppireland.ie**:

- arabų
- anglų
- kinų (mandarinų)
- prancūzų
- airių
- latvių
- lietuvių
- mandarinų
- lenkų
- portugalų (brazilų)
- rumunų
- rusų
- ispanų

Turinys

Pagrindiniai faktai

1.	Ką daro Valstybinių kaltinimų direktorius (VKD)?	8
2.	Ką daro vyriausiasis kaltinimo solisitorius?	8
3.	Kas būna po to, kai kas nors praneša apie nusikaltimą?	8
4.	Kokie yra kriminalinių nusikaltimų tipai?	9
5.	Kurie teismai nagrinėja nusikaltimus?	10

Esant liudytojais

6.	Kas gali būti liudytoju baudžiamojoje byloje?	11
7.	Jei esu liudytojas, kaip būsiu pakviestas duoti parodymus?	11
8.	Kas būna po to, kai Gardai (policija) apkaltina kaltinamąjį?	12
9.	Jei esu liudytojas arba nukentėjęs, ar galiu pamatyti parodymų knygą?	12
10.	Ar nuosprendis priimamas pagal parodymų knygą?	12
11.	Kas yra liudytojo parodymai dalyvaujant priešingos šalies advokatui?	12

Teismo byla

12.	Kas būna, kai byla pradedama nagrinėti teisme?	13
13.	Ar dėl kokių nors priežasčių teismo posėdis gali neįvykti?	15

14. Kas yra teisinė priežiūra? 15

Pagalba liudytojams ir nukentėjusiesiems

15. Kokią pagalbą galiu gauti, jei turiu duoti parodymus kaip nusikaltimo auka? 16
16. Kokią pagalbą galiu gauti dėl atvykimo į teismą duoti parodymus išlaidų padengimo? 17
17. Jei duodu parodymus kaip nukentėjusysis, ar susitiksiu su kaltintojų grupe prieš teismo posėdį? 17
18. Kas vyksta per paruošiamąjį posėdį? 17
19. Jei esu nusikaltimo auka, ar galiu pamatyti raštišką teismo posėdžio protokolą? 18
20. Kas bus, jei nenorėsiu būti teismo salėje su kaltinamuoju, kai duosiu parodymus? 18
21. Kokie liudytojai gali naudotis vaizdo ryšiu? 19
22. Jei esu nusikaltimo auka, ar galiu gauti advokatą, kuris man atstovautų teisme? 19
23. Ar mano pavardė bus paviešinta, kai duosiu parodymus? 20
24. Ar kaltinamojo pavardė gali būti paskelbta viešai? 20
25. Jei esu nusikaltimo auka, kaip teisėjas ir prisiekusieji nustatys, kaip mane paveikė nusikaltimas? 21
26. Jei esu nukentėjusysis, ar turiu teisę gauti kompensaciją? 21

Apeliacija dėl bylos

27. Ar gali kaltinamasis apskūsti nuosprendį arba bausmę?	22
28. Ar Valstybinių kaltinimų direktorius (VKD) gali apskūsti nuosprendį?	23
29. Kas gali prašyti VKD apskūsti pernelyg švelnų nuosprendį?	23
30. Kaip apeliacinio teismo teisėjai peržiūri nuosprendį?	24
31. Ar galiu pateikti skundą prokuratūrai?	24
• Kaip kreiptis į VKD biurą	25
• Kita naudinga informacija	26

Pagrindiniai faktai

1. Ką daro Valstybinių kaltinimų direktorius (VKD)?

VKD sprendžia, ar apkaltinti asmenis, įvykdžiusius nusikaltimą – t. y. „patraukti jį baudžiamojon atsakomybėn“. VKD taip pat sprendžia, kokie kaltinimai bus pateikiami. Prasidėjus teisminiam persekiojimui, VKD biuras atsako už kaltintojo versiją.

2. Ką daro Vyriausiasis kaltinimo solisitorius?

Vyriausiasis kaltinimo solisitorius yra VKD solisitorius; jis taip pat yra VKD biuro Solisitorių skyriaus vadovas. Solisitorių skyriaus personalas atstovauja VKD visuose Dubline vykstančiuose teismuose. Vietiniai valstybės solisitoriai atstovauja VKD visuose ne Dubline vykstančiuose teismuose.

3. Kas būna, kai kas nors praneša apie nusikaltimą?

Kai kas nors praneša Garda Síochána (Gardaí) apie nusikaltimą, taikoma eilė etapų.

- Gardaí užrašo liudytojo arba asmens, kuris pranešė apie nusikaltimą, parodymus. Liudytojo parodymai yra raštiškas ieškinio protokolas.
- Gardaí nagrinėja nusikaltimą.
- Priklausomai nuo to, ką nustato, Gardaí gali suimti nusikaltimu įtariamą asmenį („įtariamąjį“).

- VKD nusprendžia, ar bus keliama baudžiamoji byla. Sunkių nusikaltimų atvejais Gardaí siunčia medžiagą VKD ir sprendimą priima VKD. Lengvesnių nusikaltimų atvejais sprendimą priima Gardaí (nors jie vis tiek kelia baudžiamąją bylą VKD, kuris turi teisę nurodyti Gardaí, kaip nagrinėti bylą, vardu).
- Tuomet Gardaí apkaltina asmenį, kuris yra įtariamas padaręs nusikaltimą.
- Gardaí atveda įtariamąjį apylinkės teismo teisėjui. Nuo šio momento įtariamasis yra laikomas „kaltinamuoju“.
- Teisėjas sprendžia, ar iki bylos nagrinėjimo kaltinamasis turėtų būti laikomas kalėjime (areštinėje), ar jį reikėtų paleisti už užstatą.
- Paskiriama teismo proceso data.
- Prasideda teisminis nagrinėjimas.

4. Kokie yra baudžiamųjų nusikaltimų tipai?

Kriminaliniai nusikaltimai gali būti dviejų tipų: supaprastinta tvarka nagrinėjami nusižengimai ir nusikaltimai, už kuriuos numatyta baudžiamoji atsakomybė.

Supaprastinta tvarka nagrinėjami nusižengimai

- yra lengvesni nusikaltimai;
- juos nagrinėja teisėjas be prisiekusiųjų apylinkės teisme;
- nusižengimai, už kuriuos baudžiama trumpesniu nei 12 mėnesių laisvės atėmimu už vieną nusižengimą (tačiau, kai kuriais atvejais, įvykdžius daugiau nei

vieną nusižengimą, teisėjas gali taikyti maksimalią, 2 metų laisvės atėmimo trukmės bausmę).

Nusikaltimai, už kuriuos numatyta baudžiamoji atsakomybė

- yra sunkesni nusikaltimai;
- juos nagrinėja teisėjas ir prisiekusieji išvažiuojamajame apylinkės teisme arba Centriniam baudžiamųjų bylų teisme (Londone);
- jei teismas nuteisia kaltinamąjį, skiriamos griežtesnės bausmės, už kai kuriuos nusikaltimus – net kalinimas iki gyvos galvos;
- kartais Specialiajame baudžiamųjų bylų teisme juos nagrinėja trys teisėjai be prisiekusiųjų.

5. Kurie teismai nagrinėja nusikaltimus?

Teismai yra keturių tipų: apylinkės teismas, išvažiuojamasis teismas, Centrinis baudžiamųjų bylų teismas ir Specialusis baudžiamųjų bylų teismas.

Apylinkės teismas (District Court)

Tai yra pirmasis teismas, į kurį Gardaí atveda kaltinamąjį. Apylinkės teisme teisėjas:

- išklauso išsamiai išdėstytus kaltinimus, pateiktus kaltinamajam;
- nurodo, ar byla yra paruošta perduoti teismui;
- nagrinėja lengvesnes bylas (supaprastinta tvarka nagrinėjamus nusižengimus) be prisiekusiųjų.

Kaltinamasis gali prisipažinti „kaltu“ arba „nekaltu“. Jei kaltinamasis „neprisipažįsta kaltu“ apylinkės teisme, kaltintojai kvies liudytojus duoti parodymus, mėgindami įrodyti, kad kaltinamasis yra kaltas.

Išvažiuojamasis teismas (Circuit Court) ir Centrinis baudžiamųjų bylų teismas (Central Criminal Court)

Šie teismai nagrinėja bylas, kurios paprastai yra sudėtingesnės už apylinkės teisme nagrinėjamas bylas. Šiuose teismuose teisėjui padeda prisiekusieji. Prisiekusieji privalo nuspręsti, ar kaltinamasis yra kaltas, ar ne.

Specialusis baudžiamųjų bylų teismas (Special Criminal Court)

Šis teismas yra panašus į išvažiuojamąjį teismą ir Centrinį baudžiamųjų bylų teismą, išskyrus tai, kad:

- nėra prisiekusiųjų;
- kiekvieną bylą nagrinėja trys teisėjai.

Esant liudytojais

6. Kas gali būti liudytoju baudžiamojoje byloje?

Kaltintojai arba gynėjai – t. y. tie, kurie gina kaltinamąjį – gali kviesti liudyti teisme bet ką, kas turi informacijos apie nusikaltimą.

7. Jei esu liudytojas, kaip būsiu pakviestas duoti parodymus?

Gausite liudytojo šaukimą į teismą duoti parodymus tam tikru metu ir tam tikroje vietoje – tai vadinama „teismo šaukimo įteikimu“. Liudytojo šaukimą į teismą yra įteikia Gardaí.

8. Kas būna po to, kai Gardaí apkaltina kaltinamąjį?

Po to, kai Gardaí apkaltina kaltinamąjį, kaltintojai surenka parodymus prieš kaltinamąjį. Dokumentas su šiais parodymais yra vadinamas Parodymų knyga; tai yra svarbi bylos dalis.

Parodymų knygoje

- yra liudytojų, įskaitant nukentėjusįjį, parodymai;
- knygoje yra kitų dokumentų, taip pat daiktinių įrodymų, pvz., nuotraukų ar ginklų, kurie bus pateikiami teisme, sąrašas.

Kaltintojams surinkus visus teismui reikalingus įrodymus, Gardaí pateikia parodymų knygos kopiją kaltinamajam. Tuomet paskiriama bylos nagrinėjimo data.

9. Jei esu liudytojas arba nukentėjusysis, ar galiu pamatyti parodymų knygą?

Ne. Galite pamatyti savo paties parodymų kopiją, bet ne visą parodymų knygą.

10. Ar byla išsprendžiama pagal parodymų knygą?

Ne. Teismas ir prisiekusieji išsprendžia bylą remdamiesi teisme išklausytais parodymais, o ne tuo, kas yra parodymų knygoje.

11. Kas yra liudytojo parodymai dalyvaujant priešingos šalies advokatui?

Liudytojo parodymai dalyvaujant priešingos šalies advokatui yra liudytojo parodymai prisiekus (teisiškai įpareigojantis

liudininko pažadas sakyti tiesą). Kaltintojai arba gynėjai gali prašyti teisėjo leisti jiems išklaudyti parodymus prieš teisną. Jei teisėjas sutinka, prisaikdintas solisitorius arba baristeris užduos jums klausimus teismo salėje. Kita šalis taip pat gali užduoti jums klausimus.

Jūsų atsakymai bus užrašyti. Kai baigsite duoti parodymus, teismo sekretorius juos jums perskaitys. Jei sutinkate, kad jie teisingi, turėsite pasirašyti.

Teismo byla

12. Kas būna, kai byla pradama nagrinėti teisme?

Jei bylą nagrinėja prisiekusieji, VKD atstovaujantis baristeris pristatys kaltintojo versiją. Taip pat dalyvaus VKD atstovaujantis kaltinimo solisitorius. Kaltintojai atstovauja Airijos tautą, o ne atskirą asmenį. Todėl, net ir tuomet, jei esate nusikaltimo auka, VKD neatstovauja jūsų kaip atskiro asmens.

Baristeris pradės paaiškindamas prisiekusiesiems bylos esmę. Tuomet baristeris po vieną kvies liudytojus. Kai baristeris pakvies jus kaip liudytoją, pagal įstatymus turite sakyti tiesą.

Šiame skyriuje aprašmi pagrindiniai teismo bylos aspektai:

Prisiekusieji

Jūs neturite pažinoti nė vieno iš prisiekusiųjų. Jei bent vieną pažįstate, turite pasakyti tai kaltinimo solisitoriui ar baristeriui. Teisėjas neleis niekam, kas pažįsta auką ar kaltinamąjį arba turi kitų ryšių, būti prisiekusiuoju.

Parodymų davimas

Kaltinimo baristeris, klausydamas jūsų parodymų, užduos

klausimus. Kai kaltintojai baigs jūsų apklausą, jus gali apklausti gynėjai. Tai vadinama kryžmine apklausa.

Gynybos pradžia

Kai kaltintojai baigia visų liudytojų apklausą, savo versiją pristato gynėjai.

Jie gali rinktis, ką daryti.

- Jie gali kviesti gynybos liudytojus. Tokiu atveju kaltintojai gali kryžmiškai apklausti gynybos liudytojus.
- Jie gali kviesti kaltinamąjį duoti parodymus. Tokiu atveju kaltintojai gali kryžmiškai apklausti kaltinamąjį.
- Jie gali tiesiog įrodinėti, kad kaltintojai neįrodė savo versijos. Taip yra dėl to, kad pagal įstatymus kaltintojai turi įrodyti, kad kaltinamasis yra kaltas, tačiau kaltinamajam nereikia įrodyti nekaltumo. Prisiekusiesiems neleidžiama parodymų nedavusio kaltinamojo laikyti kaltu.

Verdikto svarstymas

Kai kaltinamieji ir gynėjai baigia savo liudytojų apklausą:

- jie iš eilės įrodinėja savo versiją prisiekusiesiems;
- teisėjas apibendrina įrodymus, paaiškina prisiekusiesiems įstatymus ir pasako jiems, ką reikia iširti galutiniam sprendimui, arba „verdiktui“, priimti;
- tuomet prisiekusieji eina į prisiekusiųjų pasitarimo kambarį apsvarstyti verdikto.

Jei nustatoma, kad kaltinamasis yra nekaltas, jis(i)

yra laisvas ir gali išeiti. Jei prisiekusieji nesutaria dėl verdikto, VKD turi nuspręsti, ar turi vykti naujas teismas. Prisiekusiesiems nustačius, kad kaltinamasis yra kaltas, teisėjas turi nuspręsti, kokia turi būti bausmė.

Bausmės skyrimas kaltinamajam

Bausmės nuosprendį teisėjas nebūtinai turi priimti iš karto. Paprastai teisėjas nustato vėlesnę datą bausmei paskirti. Taip yra tam, kad lygtinai nuteistuosius prižiūrintys inspektoriai, socialiniai darbuotojai, gydytojai, psichiatrai arba Gardaí (priklausomai nuo konkretaus atvejo) turėtų laiko paruošti pranešimą.

Šie pranešimai padeda teisėjui priimti sprendimą dėl bausmės paskyrimo. Seksualinių arba smurtinių nusikaltimų atvejais į pranešimus gali būti įtrauktas pranešimas apie poveikį aukai. Jame aprašoma, kokį poveikį nusikaltimas turėjo aukai.

13. Ar dėl kokių nors priežasčių teismo posėdis gali neįvykti?

Teismo posėdis kartais gali neįvykti nustatyta dieną dėl įvairių priežasčių, pavyzdžiui šiais atvejais:

- dėl ligos negali dalyvauti svarbus liudytojas;
- toliau nebegali dirbti teisinė gynėjų grupė;
- teisme nagrinėjamų bylų sąrašas yra pilnas ir nėra teisėjo ar teismo, pasirengusio nagrinėti bylą;
- gynėjai pradėjo teisinę priežiūrą, kad sustabdytų teisminį nagrinėjimą.

14. Kas yra teisinė priežiūra?

Yra keli teisinės priežiūros (bylos nagrinėjimo dar kartą aukštesnės instancijos teisme) tipai. Bendro tipo teisinė

priežiūra – tai, kai kaltinamasis prašo Civilinių bylų teismo neleisti pirmosios instancijos teismui arba VKD tęsti teisminį nagrinėjimą. Pavyzdžiui, kaltinamasis gali prašyti Civilinių bylų teismo sustabdyti teisminį nagrinėjimą dėl šių priežasčių:

- nusikaltimo tyrimas ar teisminis persekiojimas užtruko per ilgai; arba
- bylos nagrinėjimas pernelyg užsitęsė, todėl galimybė į teisingą teismą negali būti užtikrinta kaltinamajam.

Jei teismas sutinka sustabdyti teisminį nagrinėjimą, kaltinamasis išlaisvinamas. Net jei teisinė priežiūra baigiasi nesėkmingai, Civilinių bylų teismas gali ilgam sustabdyti teisminį nagrinėjimą.

Pagalba liudytojams ir nukentėjusiesiems

15. Kokią pagalbą galiu gauti, jei turiu duoti parodymus kaip nusikaltimo auka?

Kaltinimo solisitorius kartu su Gardaί pasirūpins, kad visada žinotumėte, kaip vyksta bylos nagrinėjimas.

Taip pat yra įvairių organizacijų, teikiančių teisinę pagalbą. Tai reiškia, kad, jei norite, į teismą jus lydės ir teismo metu su jumis bus savanoris. Pagalbos nusikaltimų aukoms linija, telefonu teikianti pagalbą nusikaltimo aukoms, gali pateikti jums teisinės pagalbos tarnybos ir kitų pagalbos nukentėjusiesiems tarnybų duomenis. Pagalbos nusikaltimų aukoms linijai galite skambinti šiuo tel. nr: 1850 211 407 arba 085 133 7711.

16. Kokią pagalbą galiu gauti dėl atvykimo į teismą duoti parodymus išlaidų padengimo?

Už liudytojų išlaidų padengimą atsako Gardai. Tai yra jūsų išlaidos, susijusios su atvykimu į teismą duoti parodymus. Į šias išlaidas gali įeiti kelionės, maisto ir, kai kuriais atvejais, apgyvendinimo išlaidos.

Išlaidas padengia to rajono, kuriame nagrinėjama byla, Garda priežiūros pareigūnas (apylinkės pareigūnas). Tai gali sutvarkyti Garda, kuri atsako už jūsų bylą. Garda gali prašyti pateiktų jūsų išlaidų čekius.

Kai kuriais atvejais, kad galėtumėte atvykti į teismą, išlaidos gali būti sumokamos avansu prieš bylos nagrinėjimą.

17. Jei duodu parodymus kaip nukentėjęs, ar susitiksiu su kaltintojų grupe prieš teismo posėdį?

Paprastai su kaltinimo grupe galima susitikti paruošiamojo posėdžio metu. Paruošiamojo posėdžio metu susitinkama su tiriančiuoju Garda, kaltinimo solisitoriumi ir bylą nagrinėjančiu baristeriu. Sunkiais, pvz., seksualinių nusikaltimų atvejais, prieš prasidedant teismo procesui šį posėdį surengti pasiūlys kaltinimo solisitorius.

Jei norėtumėte šio posėdžio ir jums tai nebuvo pasiūlyta, turite apie tai pranešti už jūsų bylą atsakingai Garda. Garda susisieks su VKD biuru arba vietiniu valstybės solisitoriumi ir susitars dėl paruošiamojo posėdžio.

18. Kas vyksta per paruošiamąjį posėdį?

Paruošiamųjų posėdžių metu baristeris ir solisitorius gali paaiškinti jums, kas vyksta teisme. Tačiau griežtos

taisyklės neleidžia jiems kalbėtis su jumis apie tai, kokius parodymus duosite. Taip yra dėl to, kad nebūtų laikoma, kad kažkas jums nurodė, ką sakyti teisme.

19. Jei esu nusikaltimo auka, ar gali pamatyti raštišką teismo posėdžio protokolą?

Raštiškas teismo posėdžio protokolai yra vadinamas kopija (nuorašu). Kaltinimo ir gynybos grupės gali gauti šią kopiją pasibaigus teismui ir jeigu yra apeliacija. Tik teisėjas nusprendžia, ar galite pamatyti kopiją.

20. Kas bus, jei nenoriu būti teismo salėje su nusikaltėliu, kai liudysiu?

Jei esate nusikaltimo auka, policija ar prokurorų komanda gali prašyti teismo leisti Jums liudyti naudojantis vaizdo ryšiu. Jie tai padarys, jei manys, kad Jums būtų geriau taip liudyti. Jei teisėjas nuspręs, kad galite tai daryti, tai reiškia, jog galėsite liudyti nematydami kaltinamojo.

Liudijimas naudojantis video ryšiu turi pranašumų:

- Jūs liudysite prieš kamerą kitoje teismo pastato dalyje, o ne teismo salėje;
- Jūsų advokatai gali užduoti Jums klausimus taip lyg sėdėtumėte prieš juos;
- teismas matys Jūsų liudijimą televizoriaus ekrane. Tačiau Jūs matysite tik klausimą Jums užduodantį asmenį, o ne kaltinamąjį.

21. Jei esu nusikaltimo auka, ar galėsiu pasinaudoti vertimo paslaugomis, jei man jų reikės?

Taip, kaip auka turite teisę į vertimo žodžiu ir raštu paslaugas tiek prieš teismą, tiek jo metu. Jei Jums reikia tokių paslaugų, turite pasakyti policijai, kad tokiomis paslaugomis būtų pasirūpinta. Kartais auka negali prašyti tokių paslaugų, bet jei policija, prokurorai ar teismas mano, kad Jums jų reikia, jos bus Jums suteiktos. Tai padės Jums suprasti, kas vyksta ir padės prokurorams bei teismui suprasti Jus.

22. Jei esu nusikaltimo auka, ar teisme mane gali atstovauti advokatas?

Ne, advokatas negali atstovauti Jūsų, nebent esate sunkaus seksualinio nusikaltimo auka ir gynėjų komanda nori apklausti Jus apie Jūsų seksualinę istoriją. Jie tai gali daryti tik tuomet, jei teisėjas tai leis. Advokatas gali atstovauti Jus teisme, kai gynėjų komanda prašo teisėjo leidimo.

Jei esate sunkaus seksualinio nusikaltimo auka, Teisinės pagalbos valdyba nemokamai suteiks Jums advokatą. Jūsų byla užsiimantis prokuroras tai Jums suorganizuos. Jūsų advokatas susitiks su Jumis prieš gynėjų komandai prašant apklausti Jus. Jūsų advokatas taip pat bus teisme, kai teisėjas pasakys gynėjams, ar jie gali apklausti Jus, ar ne.

Jei teisėjas duos leidimą apklausti Jus, Jūsų advokatas negalės atstovauti Jūsų pačios apklausos metu. Tačiau teisėjas turi užtikrinti, kad gynėjų komanda neperžengs teismo nustatytų ribų apklausdama Jus.

23. Ar mano vardas, pavardė bus paviėšinti, kai liudysiu?

Paprastai Jūsų tapatybė negali būti nuslėpta Jums liudijant. Taip yra todėl, kad Airijos Konstitucija numato, jog visos bylos turi būti svarstomos viešai, nebent įstatymas numato išimtis. Tai gali būti padaryta tam tikroms bylų rūšims, pavyzdžiui:

- išprieartavimo ir kai kurioms seksualinių nusikaltimų bylose;
- bylose, kai kaltinamasis (-oji) yra jaunesnis (-ė) nei 18 metu.

Tokiose bylose teismas vyksta nedalyvaujant visuomenei. Tai reiškia, kad paprastai tik tiesiogiai dalyvaujantys asmenys bus teismo salėje, kai liudysite. Teismo salėje taip pat gali būti žurnalistų. Tačiau žurnalistai negali pranešti kaltinamojo asmens ar aukos vardo, pavardės ar rašyti to, kas padėtų visuomenei sužinoti jų vardą ir pavardę. Šias taisykles pažeidęs žurnalistas įvykdyti baudžiamąjį nusikaltimą.

24. Ar kaltinamojo vardas, pavardė bus paviėšinti?

Tai sudėtingas klausimas ir čia negalima pateikti išsamios įstatymų santraukos.

Kai kuriais atvejais negalima viešinti vardo ir pavardės. Pavyzdžiui, išprieartavimo bylose kaltinamieji turi teisę, kad jų vardas ir pavardė nebūtų viešinami, nebent jie pripažįstami kaltais. Tai reiškia, kad negali būti pasakyta nieko, kas identifikuotų kaltinamąjį iki verdikto. Negalima atskleisti kaltinamojo, kuris pripažintas nekaltu, asmens tapatybės.

Jei kaltinamasis pripažįstamas kaltu, kai kurios aukos gali norėti, kad kaltinamojo asmens vardas ir pavardė būtų pavišinti. Tačiau dažnai, jei kaltas asmuo įvardinamas, tampa žinoma ir aukos tapatybė. Nepaisant to, kai kurios aukos nusprendžia, kad jos nori, jog kaltas asmuo būtų įvardintas. Jei norite, kad taip būtų, turite pasakyti prokurorui.

Jei esate auka, turite gerai pagalvoti apie tai, ką kaltosios šalies įvardinimas reikš Jums, prieš nusprenddami, ką daryti. Gali būti gerai pasitarti dėl to su teisininku.

25. Jei esu nusikaltimo auka, kaip teisėjas sužinos apie nusikaltimo poveikį man?

Priimant sprendimą dėl nuosprendžio svarbu, kad teisėjas žinotų, kokį poveikį nusikaltimas turėjo aukai. Galite pateikti poveikio aukai pareiškimą, kai kaltinamasis pripažįstamas kaltu ar prisipažįsta kaltu. Šis pareiškimas apibūdina, kaip nusikaltimas paveikė ir vis dar veikia Jus. Mūsų tinklapyje www.dppireland.ie yra informacinis lankstinukas „Poveikio aukai pareiškimo pateikimas“.

26. Jei esu nusikaltimo auka, ar turiu teisę gauti kompensaciją?

Pagal įstatymus galite turėti teisę į piniginę kompensaciją už bet kokią asmeninę traumą ar prarastas pajamas, kurias patyrėte dėl nusikaltimo. Tačiau yra tam tikri apribojimai:

- teisėjas sprendžia, ar nurodyti kaltu pripažintam asmeniui sumokėti Jums;
- teisėjas pirma turi patikrinti, ar asmuo gali sumokėti Jums. Pavyzdžiui, teisėjas gali nematyti prasmės nurodyti mokėti nedirbančiam asmeniui;

- Jūsų gaunama pinigų suma negali būti didesnė nei suma, kurią galėtumėte gauti pateikę civilinį ieškinį tame pačiame teisme.

Baudžiamųjų traumų kompensacijos tribunolas gali sumokėti kompensaciją už traumas, kurios yra tiesioginė smurtinio nusikaltimo pasekmė (žr. kontaktinę informaciją 29 puslapyje).

Apeliacijos teikimas byloje

27. Ar kaltinamasis gali teikti apeliaciją dėl nuosprendžio ar baudmės?

Taip, kaltinamasis gali teikti apeliaciją dėl nuosprendžio ar baudmės.

Jei teismas vyko apygardos teisme, kaltinamasis gali:

- teikti apeliaciją dėl nuosprendžio ar baudmės apylinkės teismui; ir
- prašyti visiškai persvarstyti bylą – tai reiškia, kad Jūs turėsite vėl eiti į teismą kaip liudininkas.

Jei byla svarstyta apylinkės teisme, centriniame baudžiamųjų bylų teisme ar specialiame baudžiamųjų bylų teisme, kaltinamasis gali teikti apeliaciją dėl nuosprendžio ar baudmės baudžiamųjų bylų apeliaciniam teismui. Šiame teisme:

- apeliaciją išklauso aukščiausiojo teismo teisėjas ir du aukštesniojo teismo teisėjai; bei
- teisėjai perskaito pirminio svarstymo nuorašą, o ne iš naujo klauso visų liudijimų.

Jei kaltinamasis pateko į kalėjimą, jis turi likti kalėjime,

kol byla patenka į baudžiamųjų bylų apeliacinį teismą.

28. Ar prokuratūra gali teikti apeliaciją dėl bausmės?

Taip, prokuratūra gali teikti apeliaciją dėl bausmės, bet tik tuo atveju, jei teismas vyko apylinkės, centriniame baudžiamųjų bylų ar specialiame baudžiamųjų bylų teisme. Prokuratūra negali teikti apeliacijos dėl apygardos teismo nuosprendžio.

Prokuratūra gali kreiptis į baudžiamųjų bylų teismą dėl nuosprendžio peržiūros, jei ji mano, kad jis „per daug švelnus“. Prokuratūra turi kreiptis dėl nuosprendžio peržiūros per 28 dienas nuo tada, kai teisėjas paskelbė nuosprendį. Kai kuriai atvejais prokuratūra gali prašyti daugiau laiko kreipimuisi dėl peržiūros, bet ne daugiau nei 56 dienas nuo nuosprendžio datos.

29. Kas gali prašyti prokuratūros teikti apeliaciją dėl per daug švelnaus nuosprendžio?

Galite prašyti prokuratūros teikti apeliaciją dėl nuosprendžio, jei esate:

- nusikaltimo auka;
- nusikaltimo aukos šeimos narys;
- gydytojas, teisininkas ar socialinis darbuotojas, veikiantis kliento vardu.

30. Kaip apeliacinio teismo teisėjai peržiūri nuosprendį?

Apeliacinio teismo teisėjai perskaitys teismo stenogramą, kad suprastų teisėjo argumentus paskelbiant konkretų nuosprendį. Jie laikys nuosprendį „per daug švelniu“ tik tuo atveju, jei manys, kad teisėjas neteisis pagal įstatymus skelbdamas tokį švelnų nuosprendį.

Apeliacija galima teikti tik nedideliame bylų skaičiuje.

Skundai

31. Ar galiu pateikti skundą prokuratūrai?

Taip. Jei turite skundų dėl mūsų darbo, galite kreiptis į mus. Mūsų kontaktinė informacija pateikta 27 puslapyje.

Kaip susisiekti su prokuratūra

Prokuratūros direktoriaus biuras (angl. Office of the Director of Public Prosecutions)

Infirmary Road

Dublin 7

Tel. (01) 858 8500

Faks. (01) 642 7406

Tinklalapis: www.dppireland.ie

Ryšių su aukomis palaikymo skyrius (angl. Victims Liaison Unit)

Office of the Director of Public Prosecutions

Infirmary Road

Dublin 7

Tel. (01) 858 8444 (darbo valandomis)

Faks. (01) 642 7406

Tinklalapis: www.dppireland.ie

Vyriausiasis kaltinimo solisitorius (Chief Prosecution Solicitor)

Solisitorių skyrius (Solicitors Division)

Valstybinių kaltinimų direktoriaus biuras

(Office of the Director of Public Prosecutions)

90 North King Street

Smithfield

Dublin 7

Tel.: (01) 858 8500

Faksas: (01) 858 8555

Tinklalapis: www.dppireland.ie

Valstybinių kaltinimų direktoriaus biuras

Vietiniai valstybės solisitoriai (Local State Solicitors)

Kiekvienos šalies vietinio valstybės solisitoriaus duomenis gausite paskambinę į mūsų biurą tel. nr. (01) 678 9222 arba apsilankę mūsų tinklalapyje www.dppireland.ie.

Kita naudinga informacija

Nusikaltimų aukų linija (Crime Victims Helpline)

Tel: 1850 211 407

Tekstinis telefonas: 085 133 7711

El. paštas: info@crimevictims helpline.ie

Tinklapis: www.crimevictims helpline.ie

Pagalbos nusikaltimų aukoms biurai (Victim Support Services)

Daugiau informacijos apie teisinės pagalbos ir kitas pagalbos aukoms tarnybas gali pateikti Pagalbos nusikaltimų aukoms linija (žr. aukščiau).

Teismų tarnyba (Courts Service)

Informacijos biuras

Phoenix House

15/24 Phoenix Street North

Smithfield

Dublin 7

Tel.: (01) 888 6000

Faksas: (01) 873 5250

Tinklapis: www.courts.ie

**Teisingumoir teisės reformų departamentas
(Department of Justice and Law Reform)**

94 St. Stephen's Green

Dublin 2

Tel.: (01) 602 8202

Faksas: (01) 661 5461

Tinklapis: www.justice.ie

**Pagalbos nusikaltimų aukoms komisija
(Commission for the Support of Victims of Crime)**

Teisingumoir teisės reformų departamentas

51 St. Stephen's Green

Dublin 2

Tel: (01) 602 8661

Faksas.: (01) 602 8634

Tinklapis: www.victimsofcrimeoffice.ie

www.csvc.ie

**Nusikaltimų padarytos žalos kompensavimo teismas
(Criminal Injuries Compensation Tribunal)**

13 Lower Hatch Street

Dublin 2

Tel.: (01) 661 0604

Faksas: (01) 661 0598

Teisinės pagalbos komisija (Legal Aid Board)

Quay Street

Cahirciveen

Co. Kerry

Tel.: (066) 947 1000

Faksas: (066) 947 1035

Tinklapis: www.legalaidboard.ie

